

RĪGAS VĒSTURISKĀ CENTRA SAGLABĀŠANAS UN ATTĪSTĪBAS PADOME

2010. gada 22.decembrī

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā (VKPAI) Rīgā, Pils ielā 22 – 105

153. sēdes PROTOKOLS

Sēdē piedalās: Padomes locekļi: J.Asaris, D.Baltiņa, J.Dambis, A. Kronbergs, G.Princis, I.Urtāne, V.Valgums, J.Zilgalvis
Konsultanti:
V.Cielava – jurists
V. Brūzis - Rīgas pilsētas būvvalde
U.Bratuškins – Rīgas Tehniskā universitātes asociētais profesors
J.Dripe – Rīgas pilsētas arhitekts
A.Kušķis – Rīgas domes pilsētas attīstības departamenta Vesturiskā centra projektu nodaļas vadītājs
D.Čoldere – VKPAI
P.Blūms – VKPAI

Projektu pārstāvji:

M.Lāce – Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija
A.Vasiļjeva - Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija
O.Burovs - Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija
I.Bunkše - Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija
A.Skiezgelas - Latvijas Nacionālā mākslas muzeja rekonstrukcija
D.Zalāne - Ēkas bēniņu stāva izbūve Rīgā, Marijas ielā 16 un Dzirnavu ielā 113.

Sēdi vada: A.Kronbergs
Sēdi protokolē: B.Mūrniece
Sēdi atklāj: 15.00

1.

Padomes 153. sēdes darba kārtība (Pielikums nr. 1.)

Padomei nav iebildumu pret darba kārtību. D.Baltiņa atgādina par informāciju, kas nosūtīta elektroniski saistībā ar UNESCO ieteikumu projektu par vēsturiskās pilsētvides ainavu. I.Urtāne informē, ka informācija saņemta un RAPLM iebildumu nav. Padome vienojas, ka komentāri, ja tādi radīsies, tiks nosūtīti D.Baltiņai līdz 2010.gada 30.decembrim.

2.

Padomes 154. sēde un tās darba kārtība

154. sēdi sasaukt 5.janvārī plkst. 15.00; G.Princis informē, ka 154.sēdē piedalīties nevarēs. 155.sēdi sasaukt 19.janvārī plkst. 15.00.

3.

Diskusijas „Jumtu ainava Rīgas vēsturiskajā centrā” rezultāti.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

Ziņo: J.Dambis informē par diskusijas rezultātiem. Diskusijas protokols un principi Rīgas vēsturiskā centra jumtu ainavas saglabāšanai pielikumā.

Izsakās: G.Princis, J.Dambis, J.Dripe, A.Kronbergs, I.Urtāne, V.Brūzis, J.Radiņš, U.Bratuškins

G.Princis: norāda, ka akceptējot šādus principus, visi ēku jumtu pārveidošanas projekti būs skatāmi Padomē.

J.Dambis: tikai tie projekti, kuru pieļaujamības vērtēšana Padomē izriet no normatīvajiem aktiem.

J.Dripe: vienmēr katrā jaunā iniciatīvā ir pārejas periods. Ja Padome netiks pārslogota un jautājumu loks nebūs tik plašs, šādus principus var izmantot. Ja darba apjoms kļūš nepanesams, var atgriezties pie iepriekšējās kārtības.

A.Kronbergs: piekrīt, ka varētu būt šāds pārejas periods, vienlaikus norādot, ka kopumā nekas nemainīsies, diskusijas rezultāti var tikt uztverti kā metodiskais materiāls.

I.Urtāne: Rīgas būvvalde droši vien zina vislabāk, ko tas reāli nozīmē.

V.Brūzis: visas izmaiņas kultūrvēsturiski vērtīgu ēku jumtos jau šobrīd tiek vērtētas Padomē. Nevienam nerunā par mazvērtīgas apbūves jumta formas maiņu.

J.Dambis: tieši diskusijā mēs nonācām pie rezultāta, ka arī nelielas izmaiņa ir jumta formas maiņa.

J.Radiņš: jau tagad normatīvajos aktos noteikts, ka tas jāvērtē padomē.

U.Bratuškins: ierosina lietot jēdzienu „jumta izmaiņas”.

J.Dambis: normatīvajos aktos minēot „saglabājama vēsturiskā jumta forma”, tas nozīmē „jumta formas izmaiņas”, tāpēc jālieto šāds formulējums.

Padome balso par lēmumu: pieņemt diskusijas rezultātus kā metodisku skaidrojumu jumta formas izmaiņu termina vienotai izpratnei.

Par – 8: J.Asaris, D.Baltiņa, J.Dambis, A. Kronbergs, G.Princis, I.Urtāne, V.Valgums, J.Zilgalvis

Pret – 0:

Atturas – 0:

Lēmums: pieņemt diskusijas rezultātus kā metodisku skaidrojumu jumta formas izmaiņu termina vienotai izpratnei.

4.

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja ēkas Rīgā, Kr.Valdemāra ielā 10a rekonstrukcijas un piebūves projekta metu konkursa rezultāti. Plānošanas un arhitektūras uzdevuma apstiprināšanai.

lesniedzējs: Rīgas domes Īpašuma departamenta Būvniecības pārvalde.

A.Kronbergs lūdz D.Baltiņu vadīt jautājuma izvērtēšanu, ņemot vērā, ka projektēšanas birojs „Arhis” piedalījies minētajā konkursā.

J.Dambis: informē, ka piedalījās gan metu konkursa žurijas komisijā, gan šobrīd Kultūras ministrija deleģējusi piedalīties iepirkumu komisijas darbā. Lai neveidotos iespējams interešu konflikts, no balsojuma atturēsies.

J.Dripe: nesaktoties uz dažādiem faktoriem, aicina tomēr aktīvi piedalīties diskusijā, lai nonāktu pie iespējami labākā rezultāta.

O.Burovs: nedomā, ka J.Dambim varētu būt interešu konflikts.

Ziņo: A.Skiezgelas informē par projekta ieceri.

M.Lāce: šis projekts uzvarēja konkursā, par to balsoja žūrija, kuras pārstāvji ir arī šeit. Tieši šo projektu par visatbilstošāko uzskatīja arī starptautiskie eksperti un muzeju pārstāvji. Projekts nav vienkāršs, arī no muzeja skatu punkta, tādēļ bija lūgums paplašināt muzeja pazemes daļu. Muzejam patīk jumta risinājums, objekts varētu nākotnē kļūt par vēl nozīmīgāku tūrisma objektu. Šī ēka kā viens no centrālajiem kultūras objektiem Rīgā, tikai iegūs papildus vērtību.

V.Valgums: publiskajā telpā bija diskusija par pārbūvētā jumta, bēniņu telpas izmantošanu, ka tas nebūs pieņemams ekspozīciju izvietojumam.

M.Lāce: jumta stāvā ir dīvainas „kabatas”, kuras varētu izmantot un attīstīt. Bēniņu telpa izmantojama kamerāla rakstura izstādēm. Būtu ļoti gribējies, lai publiski pieejama būtu kupola konstrukcijas daļa.

D.Baltiņa: vai šis risinājums dos iespēju muzeja un tā ekspozīciju attīstībai?

M.Lāce: visas ekspozīcijas telpas paliek esošās ēkas ietvaros. Projekta rezultātā tiks atrisināts arī mikroklimats.

J.Dripe: vai tiek pieļauts, ka kāda ekspozīcija varētu būt arī jaunajā daļā?

M.Lāce: risinājumus var meklēt, muzejs par šādu iespēju priecātos.

J.Zilgalvis: ierosina pirms diskusijas uzklaut VKPAI un Būvvaldes viedokli.

VKPAI viedoklis

J.Radiņš: Kopumā ideja VKPAI konceptuāli ir atbalstīta. Detalizējumi noteikumu un prasību formā parādīsies īpašajos noteikumos – kultūras pieminekļa aizsardzības prasībās. Tur precīzi tiks formulētas arī kultūrvēsturisko elementu (interjera) restaurācijas prasības. Domstarpības varētu rasties jumta formas saglabāšanas dēļ, ko prasa Ministru kabineta noteikumi. Ļoti vērtīgs un nozīmīgs ir jumta stiklojums. Tas nav atsevišķs virsgaismas elements, bet gan stiklots jumts.

P.BLūms: ja par visu pārējo ideju var apsveikt gan autorus gan muzeja lietotājus, tad pret jumta izmaiņām attieksme ir neviennozīmīga. Rīgas muzeja gadījumā jumta konstrukcija ir veidota no koka. Tās nav unikālas, tomēr tas ir absolūti oriģināls.

Secinājumi: 1) jumts, tā iecere, funkcija, forma, materiāli ir ēkas autora V.Neimaņa koncepcija; 2) gaismas jumts ir raksturīgākā iezīme mākslas muzejiem 19.gs 2.pusē un 20.gs. sākumā; 3) Rīgā ir vecākais mākslas muzejs Baltijas valstīs; 4) asimetriskais gaismas jumts iepējams tajā brīdī bijis modernākais muzeja arhitektūras elements; 5) muzeja jumta nesošā konstrukcija ir apmierinošā stāvoklī, līdz ar to jādiskutē jautājums par jumta izmaiņu ētisko pusi; 6) Mākslas muzeja bēniņu telpa ir izcila un neizmantojama publiskās telpas iespēja.

M.Lāce: šī jumta konstrukcija visā mākslas muzeja pastāvēšanas vēsturē nesusi tikai problēmas. Arī V.Purvītis to ir kritizējis.

Rīgas Būvvaldes viedoklis:

V.Brūzis: būvvalde ir lūgusi jumta formas maiņu izskatīt Padomē. Būvvalde uzskata, ja tas ir tiešām nepieciešams muzeja telpu paplašināšanai, tad to ir iespējams izmainīt argumentēti. Vēl neesam saņēmuši kultūrvēsturisko izvērtējumu. Jumts ir veidots saskaņā ar maksimāli iespējamā izgaismojuma principiem. Ja tas ir saistīts ar muzeja telpu paplašināšanu, jumta pārveidošana ir attaisnojama. APU vairāk ir jāiekļauj restaurācijas jautājumi un prasības.

Žūrijas viedoklis:

J.Dripe: Jau konkursa laikā organizatori saņēma jautājumus par jumta izmaiņu iespējamību. Tika atbildēts, ka veidojot apgaismojuma sistēmu, niansēs ir iespējams atkāpties no normatīvo aktu prasībām. Ir jāvērtē, ko no tā iegūs publika. Mēs nevaram vairs rēķināties ar to tehnoloģiju, kas bija, muzeju projektējot. Tehnoloģijas mūsdienās ir attīstījušās. Publiski redzamajā ārtelpā jumta plaknes forma nemainās, skatā no parka tā iegūst

tādu pašu veidolu, kāda tā ir no Kr.Valdemāra ielas. Tiek dota iespēja realizēt izstādes un publikai piekļūt jumta stāvam. Grēkojums pret vēsturi un V.Neimani ir samērojams ar funkcionālo ieguvumu, ko saņem muzejs. Vērtējumi notika neatkarīgi: atsevišķi ārvalstu muzeju pārstāvji, starptautiskie eksperti un žūrija. Viedokļi bija vienādi. Ļoti aicina kolēģus, kas seko vēsturiskai taisnībai un pateisībai, padomāt par publikas ieguvumu.

Izsakās: J.Dambis, D.Baltiņa, V.Valgums, G.Princis, I.Urtāne, J.Zilgalvis, J.Asaris, A.Kušķis, U.Bratuškins, M.Lāce, J.Dripe

J.Dambis: 2010.gada 21.aprīlī, Padome vērtējot muzeja rekonstrukcijas konkursa programmu, uzsvēra, ka ļoti svarīga ir jēdziena „restaurācija” iekļaušana visos dokumentos. Konkursam bija divi mērķi: restaurācija un jaunu platību atrašana. Visus dokumentus gatavojot, pašvaldība ir orientējusies uz būvniecības likumu, bet šajā gadījumā galvenais normatīvais akts ir nevis būvniecību reglamentējošs bet gan likums Par kultūras pieminekļu aizsardzību. Kopumā risinājums veiksmīgs, tomēr jautājums par restaurāciju vēl nav atrisināts. Jumta formas izmaiņas vēl jādiskutē. Jautājums nav tik gatavs, lai pieņemtu galīgo lēmumu. Vienmēr pēc konkursa tiek atrisinātas detaļas, šobrīd projekta attīstība kopš konkursa nav notikusi.

D.Baltiņa: dažkārt ir situācija, kad uzvarējušais risinājums pēc detalizācijas vairs neatbilst sākotnējam.

V.Valgums: ir bijis gan konkurss, gan žūrija un programma. Arī par jumta formas izmaiņām nekas stingri nav pateikts. Formālu iemeslu projekta akceptēšanai neredz, vairāk – estētiskie aspekti. Jautājums par jumta formu jādetalizē projektēšanas gaitā, jāveic pētījumi, analīzes, jāmeklē kompromiss.

G.Princis: autoru prezentētā ideja ir pārlicinoša un pieņemama. Programmātiskas nianse precizējamas. Piedāvātais risinājums ir pienesums ēkai un funkcijai Rīgas pilsētai. Jumta izmaiņas ir attaisnojamas ar funkciju, ko tā iegūs.

I.Urtāne: nav nekādu iebildumu, pārlicinoša prezentācija.

J.Zilgalvis: Kopumā šo projektu var atbalstīt. Galvenais – jumta maiņa. Ja tas ir piemineklis, ievērojama meistara darbs, tik būtiski jumtu mainīt nedrīkst. Jātrūpina strādāt, meklējot citus jumta risinājumus.

J.Asaris: principiāli VKPAI ir saskaņojusi šo konkursa rezultātā iegūto projektu ar nosacījumiem. Svarīgi – jumta formas maiņas pieļaujamība ir ļoti atbildīgs lēmums. Šobrīd pietrūkst pamatojuma šādām būtiskām izmaiņām. Tikai tūrisma ideja vien nav pārlicinoša. Atgādina, ka zemes darbu laikā var būt arī interesanti arheoloģiskie atradumi. Kā zināms, Esplanādes vietā atradās Kubes (vai Senais) kalns, kas minēts jau Indriķa hronikā. Kalnā iespējams atradusies viena no senākajām dzīvesvietām Rīgas teritorijā, bet viduslaikos šeit bija vairākas vēdzirnavas un tā daļu izmantoja kā vienkāršo rīdzinieku apbedījumu vietu. Kalnu noraka 18.gs. 80-tajos gados, pilsētas aizsardzības uzlabošanas nolūkos.

A.Kušķis: piedāvājums muzeja funkciju attīstībai dod ļoti daudz. Tas ir liels ieguvums muzejam kā kultūras centram. Konsekventa piedāvājuma realizēšana dotu vislielāko sagaidāmo efektu. Asimetrija ir pamatota. Ja ekspozīciju iespējams izvietot arī bēniņu telpā, izmaiņas šķiet pamatotas.

U.Bratuškins: aicina kolēģus pirms lēmuma pieņemšanas atbildēt uz jautājumu, kā telpa šajā strīdīgajā jumta daļā varētu izskatīties, kas notiks ar jumta konstrukcijām, kādas tās būs - eksponētas, paslēptas? Ļoti iespējams, ka šodien nav pietiekami daudz informācijas, lai par to kompetenti varētu spriest. Jālūdz autoriem sagatavot papildus informāciju par savu redzējumu. Ļoti svarīga ir detalizācija.

M.Lāce: Ja bēniņos ir izstāžu funkcija, ir vesela virkne materiālu, ko eksponēt šajās telpās. Ja forma netiek mainīta, iegūst šauru neizmantojamu koridoru. Tas, ka šī daļa kļūs pieejama publikai, būs vislielākais ieguvums visiem.

J.Dripe: pirms galīgā lēmuma pieņemšanas būtu iesakāms Padomei aiziet un jumta telpu aplūkot.

Padome balso par lēmumu:

Atbalstīt konkursa rezultātā iegūto muzeja ēkas rekonstrukcijas konceptuālo risinājumu. VKPAI un Būvvaldei, sagatavojot tehniskos noteikumus, ņemt vērā Padomes sēdē izteiktos iebildumus, īpašu uzmanību pievēršot restaurācijas prasībām/aspektiem. Aicināt projekta autorus detalizēt jumta formas izmaiņu ieceri. Konsultēties ar Padomi tālākā jumta risinājumu detalizācijas procesā.

Par – 4: D.Baltiņa, G.Princis, I.Urtāne, V.Valgums;

Pret – 1: J.Zilgalvis;

Atturas – 3: A.Kronbergs; J.Dambis; J.Asaris.

Lēmums: Atbalstīt konkursa rezultātā iegūto muzeja ēkas rekonstrukcijas konceptuālo risinājumu. VKPAI un Būvvaldei, sagatavojot tehniskos noteikumus, ņemt vērā Padomes sēdē izteiktos iebildumus, īpašu uzmanību pievēršot restaurācijas prasībām/aspektiem. Aicināt projekta autorus detalizēt jumta formas izmaiņu ieceri. Konsultēties ar Padomi tālākā jumta risinājumu detalizācijas procesā.

Jautājumu par ēkas bēniņu stāva izbūvi **Rīgā, Marijas ielā 16 un Dzirnavu ielā 113** un ēkas bēniņu stāva rekonstrukciju **Rīgā, Ģetrūdes ielā 9** izvērtēšanu atlikt uz Padomes nākamo sēdi.

Sēdi slēdz: plkst. 15.30

Sēdi vadīja:

A.Kronbergs

D.Baltiņa

Sēdē piedalījās:

J. Asaris

J.Dambis

G.Princis

I.Urtāne

V.Valgums

J.Zilgalvis

Protokolēja:

B.Mūrniece

DISKUSIJA
JUMTU AINAVA RĪGAS VĒSTURISKAJĀ CENTRĀ

2010.gada 17.decembrī, plkst 11.00
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā
Rīgā, Pils ielā 20

Diskusijas dalībnieki:

J.Asaris – VKPAI, Rīgas reģionālās nodaļas vadītājs

L.Ābele – VKPAI Juridiskās daļas vadītāja

P.Blūms - Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas eksperts, arhitekts

V.Brūzis – Rīgas pilsētas Būvvaldes Rīgas pilsētas kultūras pieminekļu aizsardzības nodaļas vadītājs, arhitekts

J.Dambis – VKPAI vadītājs, arhitekts

J.Dripe – Rīgas pašvaldības aģentūra "Rīgas pilsētas arhitekta birojs" direktors, Rīgas pilsētas arhitekts

K.Geile – VKPAI Klientu apkalpošanas un dokumentu pārvaldības daļas vadītāja

A.Kronbergs – Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes priekšsēdētājs, arhitekts

A.Kušķis – Rīgas domes pilsētas attīstības departamenta Vesturiskā centra projektu nodaļas vadītājs

V.Mačiņa – VKPAI vadītāja vietniece

B.Mūrniece – VKPAI Kultūras mantojuma politikas daļas vadītāja

J.Poga – arhitekts

J.Radiņš - VKPAI vadītāja vietnieks, arhitekts

I. Tapiņa – Reģionālās attīstības un pāšvaldības lietu ministrijas pārstāve, arhitekte

J.Dambis: Informē dalībniekus par diskusijas iemeslu – diskutabli un nepietiekami pārdomāti jumtu risinājumi Rīgas vēsturiskajā centrā. Diskusijas mērķis - noskaidrot un formulēt viedokli par jēdzienu „jumta forma „ un „jumta formas maiņa”. Lēmums par nepieciešamību rīkot šādu diskusiju tika pieņemts Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes 149.sēdē, 2010.gada 13.oktobrī.

J.Dambja prezentācija. RVC notikušu nekvalitatīvu jumtu pārveidojumu attēli liecina par stingrāka regulējuma un uzraudzības nepieciešamību. Atsevišķi piemēri norāda uz to, ka lai neapturētu vēsturisko ēku piemērošanu mūsdienu dzīves vajadzībām, regulējumu nedrīkst arī pārspīlēt. Rīgā sastopami jaunbūvju piemēri, kas iekļaujas un arī tādi, kas neiekļaujas vēsturiskajā vidē. Kā problēma, kas liecina par to, ka jumta ainavas izmaiņu kontroli nedrīkst uzticēt tikai būvniecības speciālistiem, tiek atspoguļoti jauni tehnisko iekārtu risinājumi, kas realizēti bez izpratnes par estētisko kvalitāti un bojā RVC jumta ainavu. Tiek sniegta terminoloģijas analīze, kas izriet no 7 publicētiem avotiem. Jumtus iedala pēc to formas, konstruktīvās sistēmas, ieseguma materiāla.

Tradicionālos, biežāk lietojamos jumta formas veidus iedala šādi:

1. Stāvs divslīpju jumts;
2. Lēzens divslīpju jumts;
3. Divslīpju jumts ar valmja nošļaupumu /ar nošļauptiem galiem, ar lāčpakaļu/;
4. Stāvs vienslīpes jumts;
5. Lēzens vienslīpes jumts;
6. Divslīpju jumts ar pusvalmja nošļaupumu;
7. Divslīpju jumts ar atšķirīgu plakņu slīpumu ;
8. Četrslīpju jumts /valmja jumts, nošļaupt jumts/;
9. Mansarda jumts;
10. Divslīpju jumts ar atšķirīgu lāsteku augstumu;
11. Piramīdas jumts;
12. Telts jumts /čukura jumts/;
13. Horizontāls /plakans/ jumts;

14. Torņa jumts /smails jumts/;
15. Kupola jumts.

Svarīgi ievērot ar jumta formu saistīto terminoloģiju:

1. Jumta kores /veido jumta kores līniju/;
2. Jumta šķautnes;
3. Jumta lāstekas;
4. Jumta sateknes;
5. Jumta slīpes /plaknes/;
6. Jumta garums;
7. Jumta platums;
8. Jumta slīpes garums;
9. Jumta augstums /jumta cēlums/;
10. Jumta slīpuma leņķis /izsaka grādos vai %/;
11. Jumta kores augstums /ēkas augstums/.

Uzskata, ka ja netiek mainīts jumta formas veids, bet nomainot bojātās konstrukcijas, jumta augstums mainās par, piemēram, 20 centimetriem, vai slīpums, piemēram, par vienu grādu, tad tā nav jumta forma maiņa.

J.Poga: informē par lasītavas pagaidu telpas izbūves ieceri uz Rīgas 3.ģimnāzijas jumta Grēcinieku ielā 10.

A.Kušķis: informē par spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem, kas reglamentē jumta ainavas veidošanu Rīgā.

P.Blūms: divus gadus ir veicis jumta ainavas izpēti. Uzskata, ka viena vai otra atsevišķa jumta pacelšana par pārdesmit centimetriem vai nelielas formas izmaiņas nemaina procesa dinamiku. Lai varētu adekvāti reaģēt uz apdraudējumiem, jābūt skaidri diagnosticētām tendencēm. Nevaram vienlīdzīgi runāt par visu RVC jumta ainavu. Tā ir neviendabīga. Nevar vienādi attiecināt problēmu definīcijas un to risinājumus uz Vecrīgu un atsevišķām RVC teritorijām. Tradicionālā proporcija RVC jumtu ainavai ārpus Vecrīgas ir divslīpju jumts, nenodalot simetrisko un asimetrisko jumtu. Pārsvarā dominējoši un tradicionāli RVC jumta ainavu veido slīpas plaknes. Plakana forma ir ļoti reti, apmēram 4 %. Divslīpju jumti – 60%. Līdz ar to jāzina, par kādām tendencēm runājam un pret ko jāvērs galvenā uzmanība. Jumtu ainavai ir ārkārtīgi spēcīga inerce – jumtus taisa ilgam laikam. Izmaiņas realizēsies ļoti lēni, uz lieliem panākumiem tuvākajos gados cerēt grūti.

J.Dripe: P.Blūms ir veicis ļoti nopietnu un augsti vērtējamu darbu. Tomēr uzskata, jābūt liberāliem un atvērtiem jaunām lietām. Ir pierādījies, ka stingrā nostāja līdz šim ir bijusi ļoti pozitīva, daudz ir pasargāts, esam kļuvuši disciplinētāki, projektu skatīšanas procesi kļuvuši caurredzamāki. Tāpēc šobrīd mēs varētu iet liberālisma virzienā, jo pārāk strikti noteikumi atbrīvo arhitektu no atbildības, tajā pašā laikā ierobežo radošās izpausmes., Vienlaikus brīdina, ka ejot liberalizācijas virzienā, nepieciešams atstāt kādas loģiskās spēles robežas. Min Vīnes piemēru, kur jumtu ainava ir ļoti degradēta, neskatoties uz spilgtiem mūsdienu arhitektūras paraugiem.

V.Brūzis: Noteikumu ieviešana dzīvē notiek ļoti lēni un smagnēji. 2006.gadā pieņemtos pašvaldības saistošos noteikumus aprobēt sāk tikai pēc 3 gadiem, tie attīstās, nāk skaidrojumi. No praktiskā viedokļa tikai tagad var kvalitatīvi pievērsties noteikumiem un skaņošanas procesam. Uzskata, ka vislielāko disharmoniju rada tehniskās ietaises. Problēma ir ar cilvēku domāšanu. Īpašnieks domā tikai no iekšpuses – svarīgi ir jauni zobi, nedomājot, kāds ir smaids.

J.Dambis: atgādina nepieciešamību vienoties par jēdzienu „jumta forma”. Lēmējinstīcijām ir ļoti būtisks šī jēdziena skaidrojums, ņemot vērā, ka normatīvie akti runā par jumta formas izmaiņu pieļaujamību.

P.Blūms: jēdziens „jumta forma” ir vispārinājums tāpat, kā ēkas stils vai kompozīcija. Problēmas ar to ir tikai neprofesionāļiem, kas nesaprot, par ko ir runa.

V.Brūzis: Ir svarīgi, cik agresīvs ir jumts publiskajā ārtelpā.

P.Blūms: ja ēka ir kultūras piemineklis, tad tā ir tāda vērtība, kuras saglabāšana ir vairāk vēlama, nekā fona, iekškvartāla apbūvei.

A.Kronbergs: ar jēdzienu „jumta formas izmaiņas” bieži saskaramies un to dažādi interpretējam RVC saglabāšanas un attīstības padomē, tāpēc ir ļoti svarīgi vienoties. J.Dambja piedāvātā jumtu tipoloģija ir skaidra izpratne par jumta formām un veidiem. Ko mēs varam darīt ar vajadzību mainīt? Pamanāma tendence ir lietojamo telpu blīvēšana pilsētas centrā – cilvēki grib lietot jumta telpas. Tas ir vienkāršāk un lētāk, jo nevajag būvēt jaunus pamatus un sienas. Šāda situācija nebeigsies, kamēr visas lietojamās telpas tiks izbūvētas. Mums būs jāatbild uz jautājumu, vai divslīpju jumta pacelšana par 20 cm ir jumta formas maiņa. Uzskata, ka vislielākā nozīme ir proporcijām. Dažkārt vienkārši paceļot jumtu, pilnībā tiek izmainīts ēkas veidols. Mainot jumta slīpumu, tiek izmainīta jumta forma. Tāpēc jārod sistēma, kā par šo lietu runāt. Individuālā jeb specifiskā pieeja katrai vietai un zonai ir šī laikmeta jauna iezīme. Mēs tomēr varam atdalīt atsevišķas zonas un izveidot katrai no tām specifiskus noteikumus. Situācija demokrātijas attīstībā, mūsu savstarpējās attiecībās un dikusiju kultūras jomā ir izmainījusies. RVC SAP un arhitekta kolēģija pierāda, ka „galdi kļuvusi taisnāki” J.Dripes vārdiem runājot. Nepieciešams mehānisms, kas ļauj legāli publiski izdiskutēt dažādus risinājumus, meklēt kompromisus un tad ļaut institūcijām to saskaņot.

J.Poga: jumts tiešām ir ēkas sastāvdaļa, kas veido vienotu kompozīciju. Visvairāk krīt acīs tie negatīvie piemēri, kur jumtu taista, atraujot no ēkas kopsakarībām, domājot tikai par iekšpusi. Arī jumtam, ja tas ir jauns, jābūt nolasāmam. Ja rekonstrukcija notiek tikai jumta līmenī, tas jāatstāj bez izmaiņām. Ja jumtu maina, tad nepieciešama mājas pārbūve, sakārtojot to atbilstoši jaunajam jumtam. Tā iespēja, ko dod RVC SAP un arhitekta kolēģija, ir labs ceļš, kā nonākt pie pozitīviem rezultātiem un atrast vidusceļu. Noteikumos nevar aprakstīt visu, tie var būt vadlīnijas.

J.Dripe: viena no demokrātijas pazīmēm ir ļaut cilvēkam veidot ap sevi telpu tādu, kādu pats to vēlas. Ir atsevišķi gadījumi, kur 20 – 40 cm izšķīrs vai telpa būs piemērota dzīvošanai. Tad izšķiroši svarīga ir proporcija pilsētas ainavā. Kamēr normatīvajos aktos nav iestrādāts, ka institūcijas var saskaņot ēku jumta izmaiņas, balstoties uz RVC SAP lēmumu, nepieciešams pārejas periods, kur varētu būt pieļaujama normatīvo aktu interpretācija. Tomēr ir ēkas, piemēram, Mākslas akadēmija, kurām ir atesvišķas unikālas detaļas, sarežģītāka jumta forma, kur vispār nevar būt runa par interpretāciju un maiņu.

P.Blūms: nekādā gadījumā nedrīkst pieļaut situācijas, kad jumtu sāk analizēt atrauti no visa kopuma. Ēka ir veselums, kur jumtam ir estētiska, semnatiska, funkcionāla, maetriālu un metožu jēga.

A.Kronbergs: jautājums ir, kā nodrošināt rūpīgu izvērtēšanu?

J.Asaris: tomēr ir vajadzīgi kritēriji, kas ir un kas nav jumta formas maiņa.

J.Dambis: mēs nedrīkstam normatīvos aktus tulkot atšķirīgi dažādām ēkām, jumta formas maiņu vienu reizi pieļaujot, citu reizi neatļaujot.

I.Ābele: ir nepieciešami skaidri spēles noteikumi ikvienam arhitektam, lai gan būvvalde, gan inspekcija, gan RVC SAP varetu vērtēt pēc vienādiem kritērijiem.

J.Dripe: ja jumta formas izmaiņu gadījumā nemainās proporcijas kopums un kvalitāte un ja tas nav saistīts ar saglabājamo vēsturisku konstrukciju zaudēšanu, tad tā netiek uzskatīta par formas maiņu.

A.Kronbergs: nevajadzētu sevi mēnīt un teikt, ka jumta slīpuma izmaiņa nav jumta formas maiņa. Maiņa jau ir maiņa, tajā skaitā formas maiņa. Jāformulē, kad un ko ir tiesības mainīt.

P.Blūms: jāpaplašina maināmo vai nemaināmo parametru saraksts. Varbūt jārunā nevis par jumta formas, bet jumta izmaiņām.

Diskusijas dalībnieki izsakās par lasītavas pagaidu telpas izbūves ieceri uz Rīgas 3.gimnāzijas jumta Grēcinieku ielā 10.

J.Dripe: ja iecere tiek realizēta augstā dizaina risinājumā, tad tā ir pieļaujama.

A.Kronbergs: ņemot vērā, ka iecere saistīta ar izglītības, sociālo funkciju, šāda ideja būt pieļaujama, ja tā izpildīta augstā dizaina kvalitātē.

P.Blūms: šai skolā jārada augsti komforta apstākļi, lai saglabātu populāciju vecrīgā. Tomēr būtu ieteikums domāt ne tikai par bērniem, bet arī labot jumta ainavu, vienalikus nesabojājot ēkas vērtību. Jumta izbūvei ar savu kontekstu jāierakstās apkārtējā ainavā.

J.Asaris: piedāvātajam principam var piekrist. Bet zinot, ka arvien vairāk Eiropā vērtība tiek pievērsta 60. -70. gadu arhitektūrai, jābūt uzmanīgiem. Izbūvei jābūt noņemamai.

V.Brūzis: izbūvei jābūt pilnīgi atšķirīgai no esošā objekta. Jaunradītajam objektam tiešām jābūt kā „parazītam”.

J.Dambis: laba ideja, bet jāapzinās, ka tas var kļūt par bīstamu precedentu. Lai pilnībā novērtētu, kā objekts ietekmēs citu vērtību uztveri, nepieciešamas vizualizācijas, apkārtējās vides analīzes. Šādu ideju vairāk uztver kā atrakciju, ko uzliek uz laiku.

Diskusijas dalībnieki vienojas par šādiem principiem:

1. Atzīt Rīgas vēsturiskā centra jumtu ainavu par nozīmīgu kultūrvēsturisku vērtību.
2. Katras ēkas jumta iespējamie pārveidojumi, ja tie ir nepieciešami, izvērtējami individuāli, saglabājot proporciju sistēmu un arhitektūras koptēlu pilsētvides ainavā.
3. Jumta pārveidojumi nav pieļaujami ēkas atsevišķās fragmentārās vietās. Jumts risināms kopumā visai ēkai - atbilstoši arhitektūras stilam un īpatnībām.
4. Termina vienotai izpratnei par jēdzienu „saglabāta jumta forma” uzskatāma jumta formas veida, jumta plakņu slīpuma un izveidojuma, jumta augstuma, kores līnijas saglabāšana atbilstoši arhitektūras stilam un ēkas koptēlam, ievērtējot vērtīgākos uzslāņojumus.
5. Jumta pārveidojumu gadījumos uzmanība jāpievērš oriģinālo vētīgo autentisko konstrukciju saglabāšanai.
6. Tehniskās iekārtas uz jumta izvietojamas pēc iespējas mazāk, vai veidā, kas nebojā jumta ainavu.

Diskusiju vadīja

J.Dambis

Protokolēja

B.Mūrniece